

**Arendal kommune
Rådhuset**

Olje og Energidepartementet
postboks 8148 DEP

0033 OSLO

Dato: 18.02.2005

Vår ref: (oppgis ved henvendelse)
L.nr: 004202/05
Arkivsaksnr: 05/00053
Arkivkode: S05 &13
Saksbeh: Trond S. Berg
Saksbeh.tlf: 37013000
Deres ref: 18.02.2005

**HØRING - NOU 2004: 26 - HJEMFALL
ARENDAL KOMMUNE**

Det vises til oversendelse av NOU 2004:26 Hjemfall, jfr. høringsbrev av 1/12-04.

Saken er behandlet i bystyrets komité 3 for videre behandling av bystyret i møte 2/3-05. For å overholde høringsfristen oversendes rådmannens innstilling med komiteens anbefaling til bystyret. Bystyrets endelige vedtak vil bli oversendt umiddelbart etter behandling 2/3-05.

Komiteens innstilling er enstemmig.

1. Arendal kommune ber om at høringsfristen forlenges, jfr. også henstilling fra KS.
2. Arendal kommune ber departementet avklare hvilket handlingsrom som foreligger i forhold til EØS-reglene.
3. Det er av overordnet betydning hva Stortinget mener bør være nasjonale mål for revisjon av gjeldende hjemfallsbestemmelser
4. Når ovennevnte forutsetninger er avklart, bør det vurderes å gjennomføre et nytt utredningsarbeid.
5. Såfremt punkt 1 og 2 ikke etterkommes slutter Arendal kommune seg til mindretallets forslag om en transaksjonsmodell hvor hjemfall først inntreffer for dagens offentlige eiere når eierandeler avhendes/selges (transaksjonstidspunktet). Det bør etableres en betryggende terskel ved salg av aksjer.

Rådmannens saksfremstilling følger vedlagt.

Med hilsen

Trond S. Berg
Fung. rådmann

Kopi m/ vedlegg

KS Agder
Eiermøte Agder Energi AS

SAKSFREMLEGG

Saksbehandler:	Trond S. Berg	Arkiv:	S05 &13
Arkivsaksnr:	05/00053		
Løpenummer:	002834/05		

Utvalg
Komité 3
Bystyret

ARENDALE KOMMUNE - HØRINGSUTTALELSE - NOU 2004: 26 - HJEMFALL

Bilag i saken:

./ NOU 2004: 26 Hjemfall

Innledning:

Hjemfall innebærer at vannfall og kraftverk vederlagsfritt overføres til staten ved endt konsesjonsperiode. Hjemfallsinstituttet ble først etablert gjennom praksis og kom inn i lovverket ved den første konsesjonsloven i 1909. Hjemfallsretten er i dag hjemlet i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven av 1917 – som begge fortsatt gjelder.

Konsesjonsreglene på vannkraftsektoren går ut på at en privat eller utenlandsk utbygger gis konsesjon for en tidsbegrenset periode på inntil 60 år. Etter konsesjonstidens utløp hjemfaller vannfallet og alle innretninger i tilknytning til dette vederlagsfritt til den norske stat. Er derimot utbyggeren en kommune, fylkeskommune eller staten selv – eller selskaper som i hovedsak er eid av disse – gis konsesjonen på ubegrenset tid.

Ca. 6,5 prosent av vannkraftproduksjon er underlagt hjemfall. De offentlige eide selskapenes tidsubegrensede konsesjoner (som tilsvarer nær 90 prosent av vår vannkraftproduksjon) gjelder imidlertid bare så lenge disse selskapene tilfredsstiller vilkåret om offentlig eierskap. Velger en kommune, fylkeskommune eller staten å selge til private eller utenlandske aktører mer enn en tredjedel av kraftselskapets kapital eller stemmer, opphører den tidsubegrensede konsesjonen – og staten vil kreve hjemfall 60 år regnet fra opprinnelig konsesjonstidspunkt. De største vannkraftutbyggingene fant sted fra 1950-80. Dette innebærer at dagens hjemfallsregler er en effektivt barriere mot salg av offentlig eide kraftverk til andre enn norske, offentlige kjøpere.

EFTA's overvåkingsorgan, ESA, har reist spørsmål om hjemfallsregelverket er i strid med EØS - avtalen om fri kapitalbevegelse og fri etableringsrett.

I april 2003 ble det nedsatt et utvalg for å vurdere ulike alternative modeller. Utvalget skulle også påpeke konsekvensene av å oppheve ordningen, men det lå en klar føring i mandatet at hjemfallsordningen skulle videreføres.

Utvalget overleverte sin innstilling NOU 2004: 26 30. november 2004. Utvalget –som har bestått av representanter for de ulike interesseorganisasjoner knyttet til bransjen, tre departementer samt tre uavhengige – er delt i alle spørsmål. Det er derfor både vanskelig og plasskrevende å gi en uttømmende redegjørelse for de ulike forslag. I korthet kan det imidlertid sies følgende:

SAKSFREMLEGG

Saksbehandler: Trond S. Berg
Arkivsaksnr: 05/00053
Løpenummer: 002834/05

Arkiv: S05 &13

Flertallet går inn for en modell hvor hjemfall først inntreffer 75 år etter en lovendring, og at konsesjonæren på dette tidspunktet (dvs. om 75 år) får en ubetinget rett til å beholde 33 prosent av kraftverket uendret (såkalt partielt hjemfall).

Statens tre representanter går også inn for at hjemfall skal inntreffe først 75 år etter lovendringen, men støtter ikke forslaget om partielt hjemfall. Statens representanter går således inn for et totalt hjemfall, men likevel slik at konsesjonæren på hjemfallstidspunktet gis rett til 20 prosent av vannfallet eller dets verdi dersom vannfallet ikke nedlegges.

Et mindretall bestående av LO, dagens kommunale eiere representert v/KS og vertskommunene v/LVK går inn for en modell hvor tidsbegrensede konsesjoner på 60 år innføres først gjennom salg, såkalt transaksjonsmodell.

Konsesjonsperioden vil i så fall bli regnet fra salgstidspunktet. Mindretallet viser til at EØS-avtalen ikke kan gis tilbakevirkende kraft for allerede gitte konsesjoner – før EØS-avtalens vedtakelse. Dersom en slik transaksjonsmodell ikke aksepteres av ESA, går mindretallet subsidiært inn for en såkalt rettighetsmodell, som gir en større kompensasjon til dagens eiere enn flertallet og departementet foreslår, men hvor det stilles vilkår om at dagens konsesjonær også er konsesjonær på hjemfallstidspunktet. Dette for å demme opp mot det store salgspresset som vil komme med den markedsåpning som vil komme av den forlengete konsesjonsperioden som alle forslag vil innebære

Rådmannen har følgende merknader:

På nåværende tidspunkt, og spesielt fordi høringsfristen har vært svært kort for et så viktig og inngripende forslag, vil rådmannen konsentrere seg om 3 forhold:

1. Høringsfristens lengde.

Departementet har satt høringsfristen til 1.mars 2005. Dette er nødvendig såfremt saken skal behandles i vårsesjonen i Stortinget.

Utredningen tar opp svært viktige spørsmål for kommunene, både kommuner som eier andeler i kraftselskaper, men også kommuner hvor naturressursene ligger og som i dag har rettigheter knyttet til vannkraftressurser.

Forslagene innebærer endringer i en nesten 100-årig praksis, og det er etter rådmannens syn uforsvarlig med en endelig behandling av denne viktige saken i Stortinget i vårsesjonen. Her må det gis tid og anledning til en bred høring med mulighet til å vurdere alle konsekvenser, eventuelt få innhentet faglige syn på noen av forslagene.

2. Usikkerhet knyttet til EØS-reglene

Utvalget innhentet en "EØS - rettslig vurdering av hjemfallinstituttet", inntatt i NOU'en.

Utredningen har "på alle punkter som gjelder forholdet mellom norsk rett og EØS-avtalen kommet til andre konklusjoner enn den norske stat" (NOU'en side 157).

Det må være statens ansvar å avklare det handlingsrom man har når det gjelder tilpasning av norsk lovgiving etter EØS-avtalen.

SAKSFREMLEGG

Saksbehandler:	Trond S. Berg	Arkiv:	S05 &13
Arkivsaksnr:	05/00053		
Løpenummer:	002834/05		

Når det fra statens side så langt har vært hevdet at hjemfallsreglene ikke har vært i strid med EØS-reglene, og hvor deler av utredningens flertallsforslag baserer seg på et annet rettslig standpunkt må nødvendige avklaringer skje i dialog med ESA.

Den usikkerhet som er reist rundt det rettslige grunnlaget må avklares før man kan avgi en begrunnet uttalelse til utvalgets ulike forslag.

3. Anbefaling utfra de forslag som foreligger.

Såfremt høringsfristen ikke blir utsatt eller staten ikke går i dialog med ESA før videre behandling, er rådmannen av den klare oppfatning at mindretallets forslag om en transaksjonsmodell, dvs. at de offentlige eiere som i dag har evigvarende konsesjoner først utløser hjemfall for kjøper når en salgstransaksjon gjennomføres. I dette ligger at lovendringen i seg selv ikke medfører hjemfall for alle dagens eiere.

Dette betyr at de offentlige eiere som har evigvarende konsesjoner beholder disse inntil det gjennomføres en konsesjonspliktig transaksjon. Ved at hjemfall innføres ikke bare for private og utenlandske kjøpere, men også norske offentlige kjøpere oppnås den nødvendige likebehandling som EØS krever.

I forhold til salg av andeler i selskaper med begrenset ansvar (AS/ ASA) må det i utforming av regelverket settes en terskelverdi for når konsesjon inntreer.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Arendal kommune ber om at høringsfristen forlenges, jfr. også henstilling fra KS.
2. Arendal kommune ber departementet avklare hvilket handlingsrom som foreligger i forhold til EØS-reglene
3. Såfremt punkt 1 og 2 ikke etterkommes slutter Arendal kommune seg til mindretallets forslag om en transaksjonsmodell hvor hjemfall først inntreer for dagens offentlige eiere når eierandeler avhendes/selges (transaksjonstidspunktet).

Rådmannen, dato